

Професійний стандарт учителя закладу загальної середньої освіти як основа його педагогічної діяльності

Ротфорт Д.В., завідувач кафедри дошкільної та
початкової освіти, канд.пед.наук

Для чого потрібен
професійний стандарт?
Це свобода чи
обмеження педагога?

«Дослідницький досвід команди розробників українського стандарту показав, що саме ті країни, в яких діють професійні стандарти вчителя, досягають переважно високих показників учнівської успішності»

доктор пед. наук Наталія Авшенюк

Визначення професійних якостей педагога в країнах світу

Є професійні стандарти
(*teacher professional standards*):

**Австралія, Велика
Британія, США, Нова
Зеландія, Чехія.**

Запроваджено
документи, які
конкретизують вимоги
до професійних
компетентностей
учителя – професійний
профіль учителя, рамка
професійних
компетентностей:
**Південна Корея,
Сінгапур.**

Імплементовані
стандарти професійної
підготовки вчителя з
акцентом на
кваліфікаційні
характеристики
випускників педагогічної
програми, вимоги до їх
атестації і систематичної
сертифікації:

**Норвегія, Фінляндія і
Японія.**

«Підтримка вчителів-педагогів для кращих результатів навчання»

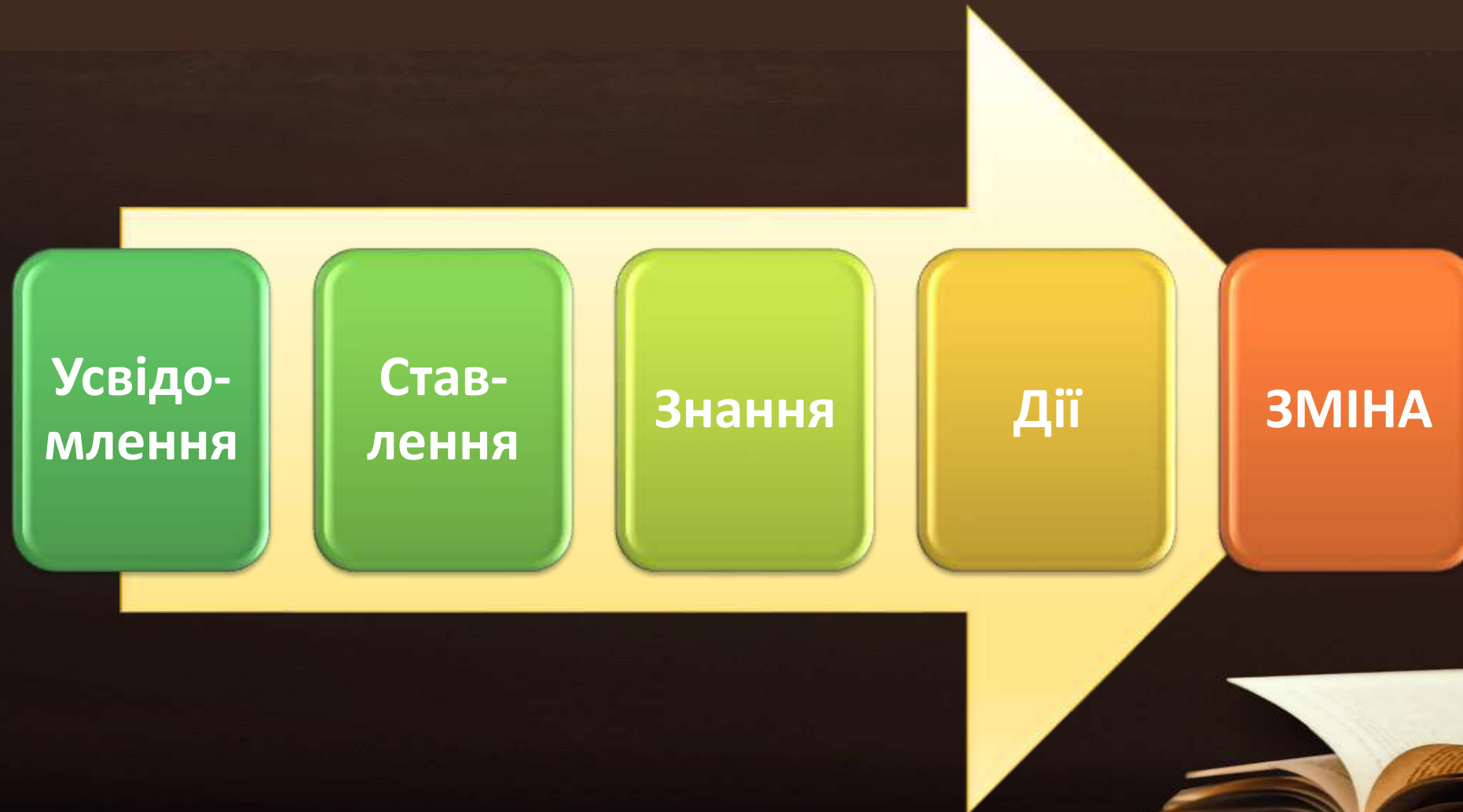
- Визначення рамок якості і / або кодексів поведінки професіоналів зможе забезпечити спільну мову - систему відліку, яку викладачі та керівники шкіл можуть використовувати для роздумів про якість і професійний розвиток педагогів.
- Встановлення чітких вимог до педагогів, розробка рамок якості для них можуть бути корисними в наданні орієнтирів для навчання і оцінки, розширення можливостей для професійної компетентності і зростання

Теорія змін: модель зміни поведінки

(Джеймс Прочазка, Карло Ди Клементе)

«Нашим завданням було зробити стандарт розвивальним, який би давав змогу вчителю бачити свою траєкторію розвитку й розуміння – як вибудовувати кар’єру на основі рефлексії своєї професійної діяльності. Щоб учитель мав можливість – відрефлексувати, зробити самоідентифікацію і спроектувати свою індивідуальну траєкторію розвитку”.

Розробники професійного стандарту вчителя

«Треба культивувати у вчительському середовищі розуміння стандарту, виходячи з основних понять двох слів – *професія і стандарт.*

- **Стандарт** – як мірило якості і показник вимог.
- **Професія** – як служіння суспільству, відчуття обов'язку робити свою справу добре»

Розробники професійного стандарту вчителя

ПРОФЕСІЙНИЙ СТАНДАРТ УЧИТЕЛЯ

МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ТОРГІВЛІ
ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
(Мінекономіки)

НАКАЗ

23.12.2020

№ 2736

Київ

Про затвердження професійного
стандарту за професіями
“Вчитель початкових класів
закладу загальної середньої
освіти”, “Вчитель закладу
загальної середньої освіти”,
“Вчитель з початкової освіти
(з дипломом молодшого спеціаліста)”

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА СПОЖИВЧОЇ ПОЛІТИКИ

ЗАТВЕРДЖЕНО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ

Наказ Держспоживстандарту України

28.07.2010 N 327

НАЦІОНАЛЬНИЙ КЛАСИФІКАТОР УКРАЇНИ

КЛАСИФІКАТОР ПРОФЕСІЙ

ДК 003:2010

(На зміну ДК 003:2005)

Чинний від 01.11.2010 р.

1.3. Назва виду професійної діяльності та її код (згідно з Національним класифікатором України ДК 003:2010 “Класифікатор професій”)

Розділ	Підрозділ	Клас	Підклас
2	23	232	2320
<div>Професіонали</div> <div>?</div>	Викладачі	Викладачі закладів загальної середньої освіти	Викладачі закладів загальної середньої освіти
		233	2331
		Вчителі початкової школи та працівники дошкільних закладів (з дипломом про вищу освіту, що відповідає рівню спеціаліста)	Вчителі початкової школи
3	33	331	3310
<div>Фахівці</div> <div>?</div>	Фахівці в галузі освіти	Фахівці з початкової освіти	Фахівці з початкової освіти

4.2 ПРОФЕСІОНАЛИ

Цей розділ вміщує професії, що передбачають високий рівень знань ...

Професійні завдання полягають у збільшенні існуючого фонду (обсягу) знань, застосуванні певних концепцій, теорій та методів для розв'язання певних проблем чи в систематизованому викладенні відповідних дисциплін у повному обсязі.

До цього розділу належать професії, що вимагають від працівника (з урахуванням кола та складності певних професійних завдань та обов'язків) кваліфікації за:

- 1) дипломом про повну вищу освіту, що відповідає рівню спеціаліста, магістра;
- 2) дипломом про присудження наукового ступеня:
  - кандидата наук;
  - доктора наук;
- 3) атестатом про затвердження вченого звання:
  - старшого наукового співробітника;
  - доцента;
  - професора.

4.3 ФАХІВЦІ

Цей розділ вміщує професії, що вимагають знань в одній чи більше галузях природознавчих, технічних і гуманітарних наук.

Професійні завдання полягають у виконанні спеціальних робіт, пов'язаних із застосуванням положень та використанням методів відповідних наук.

До цього розділу належать професії, яким відповідає кваліфікація за **дипломом** чи іншим відповідним документом:

- **молодшого спеціаліста;**
- **бакалавра;**
- **спеціаліста, що проходить післядипломну підготовку** (стажування, інтернатуру, клінічну ординатуру тощо);
- **спеціаліста** (на роботах з керування складними технічними комплексами чи їх обслуговування).

1.3. Назва виду професійної діяльності та її код (згідно з Національним класифікатором України ДК 003:2010 “Класифікатор професій”)

Розділ	Підрозділ	Клас	Підклас
2	23	232	2320
Професіонали	Викладачі	Викладачі закладів загальної середньої освіти ?	Викладачі закладів загальної середньої освіти
		233	2331
		Вчителі початкової школи та працівники дошкільних закладів (з дипломом про вищу освіту, що відповідає рівню спеціаліста) ?	Вчителі початкової школи
3	33	331	3310
Фахівці	Фахівці в галузі освіти	Фахівці з початкової освіти ?	Фахівці з початкової освіти

Структура професійного стандарту

5

Ключових засад
Загальних
компетентностей
Трудових функцій

4

Кваліфікаційних категорії
Рівні професійного
розвитку

15

Професійних
компетентностей

Документ визначає
загальні
та професійні
компетентності вчителя

Загальні компетентності

Громадянська (ЗК.01)

- відповідальний, свідомий, толерантний, цінує та поважає права та свободу інших людей

Соціальна (ЗК.02)

- спілкується, знаходить спільну мову з різними людьми, працює в команді

Культура самовираження (ЗК.03)

- цінує та поважає інші культури, представників інших культур, творчо самовиражається

Лідерська (ЗК. 04)

- приймає рішення та несе за них відповідальність, надихає, уміє вести за собою

Підприємницька (ЗК.05)

- генерує ідеї, розв'язує проблеми, виявляє ініціативу

Професійні компетентності вчителя

ТРУДОВІ ФУНКЦІЇ

**ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ЗМІСТУ ОСВІТИ,
МЕТОДИК І ТЕХНОЛОГІЙ**

**ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ З УЧАСНИКАМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ**

**ОРГАНІЗАЦІЯ ЗДОРОВОГО, БЕЗПЕЧНОГО,
РОЗВИВАЛЬНОГО, ІНКЛЮЗИВНОГО
ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА**

УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ

БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК

Трудові функції – професійні компетентності

**А. Навчання учнів
предметів (інтегрованих
курсів)**

**Мовно-
комунікативна
компетентність**

**Предметно-
методична
компетентність**

**Інформаційно-
цифрова
компетентність**

Вчитель:

- Вдосконалює знання предмету
- Навчає учнів
- Застосовує сучасні технології (форми, методи та засоби навчання)
- Зрозуміло пояснює
- Грамотно говорить
- Розуміє одну з іноземних мов, може підтримати діалог
- Володіє цифровими технологіями
- Застосовує технології дистанційного навчання

A1. МОВНО-КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

- A11** Здатність до спілкування державною
- A12** Здатність до спілкування іноземною мовою (за потреби)
- A13** Здатність розвивати мовно-комунікативну компетентність в учнів

ВИЩА КАТЕГОРІЯ

- ✓ **МАЄ ВЛАСНИЙ СТИЛЬ УСНОЇ ТА ПИСЬМОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ, ЯКИЙ ЗАСТОСОВУЄ У СПІЛКУВАННІ З КОЛЕГАМИ ТА УЧНЯМИ**
- ✓ **ЗАСТОСОВУЄ МОВУ ТА МОВНІ ЗАСОБИ ЯК ІНСТРУМЕНТ МОТИВАЦІЇ ТА НАТХНЕННЯ УЧНІВ ДО ПІЗНАННЯ**

СПЕЦІАЛІСТ

- ✓ **ЗДІЙСНЮЄ ПРОФЕСІЙНУ УСЛУГУ ТА ПИСЬМОВУ КОМУНІКАЦІЮ, ПРАВИЛЬНО ВЖИВАЮЧИ ЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ**
- ✓ **НАВЧАЄ ДОСТУПНОЮ ДЛЯ УЧНІВ МОВОЮ. СЛУГУЄ ЗРАЗКОМ ДЛЯ УЧНІВ У ПРАВИЛЬНОСТІ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ ТА ПИСЬМОВОМУ ОФОРМЛЕННІ ЗАВДАНЬ.**
- ✓ **ВИЧЕРПНО, ЧІТКО ТА ПРАВИЛЬНО ВІДПОВІДАЄ НА ЗАПИТАННЯ УЧНІВ ПРО РІЗНІ АСПЕКТИ**

II КАТЕГОРІЯ

- ✓ **КОМУНІКУЄ У ПРОФЕСІЙНОМУ КОЛІ НА ПРОФЕСІЙНІ ТЕМИ**
- ✓ **ЗАСТОСОВУЄ ПРИЙОМИ ЗБАГАЧЕННЯ УСНОГО Й ПИСЬМОВОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ, ВІДПОВІДНО ДО КОНКРЕТНОЇ ТЕМИ ЧИ ПЕВНОГО МОВНОГО РІВНЯ**

I КАТЕГОРІЯ

- ✓ **ВІЛЬНО СПІЛКУЄТЬСЯ НА ПРОФЕСІЙНУ ТЕМАТИКУ, ВИКОРИСТОВУЮЧИ СУЧАСНУ ТЕРМІНОЛОГІЮ ТА СИСТЕМУ ПОНЯТЬ**
- ✓ **МАЙСТЕРНО ВИКОРИСТОВУЄ МОВНІ ЗАСОБИ ДЛЯ ПОЯСНЕННЯ УЧНЯМ МАТЕРІАЛУ, ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ, ВІДПОВІДЕЙ НА ПИТАННЯ**

Трудові функції – професійні компетентності

Б. Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу

Психологічна
компетентність

Емоційно-етична
компетентність

Компетентність
педагогічного
партнерства

Вчитель:

- Розуміє
- Підтримує
- Допмагає
- Володіє емоціями
- Будує діалог
- Творить команду
- Співпрацює з колегами, учнями, батьками

Трудові функції – професійні компетентності

В. Організація безпечного та здорового освітнього середовища

**Інклюзивна
компетентність**

**Здоров'язберезувальна
компетентність**

**Проектувальна
компетентність**

Вчитель:

- Ураховує потреби кожного учня
- Цінує особливості кожної особистості
- Знаходить підхід до кожного
- Піклується про здоров'я та безпеку учнів
- Не ображає і не дозволяє ображати
- Створює умови для розвитку
- Створює затишок
- Проектує середовище

Трудові функції – професійні компетентності

Г. Управління освітнім процесом

Прогностична
компетентність

Організаційна
компетентність

Оцінювально-
аналітична
компетентність

Вчитель:

- Адаптує (або створює) навчальні програми
- Планує освітній процес на рік, семестр, урок
- Організує учнів на уроці та в позаурочній діяльності
- Організує проектну діяльність учнів
- Застосовує різні форми організації учнів
- Оцінює індивідуальні навчальні досягнення, а не учня
- Порівнює досягнення учня з його попередніми досягненнями

Трудові функції – професійні компетентності

Д. Безперервний професійний розвиток

Інноваційна
компетентність

Здатність до
навчання впродовж
життя

Рефлексивна
компетентність

Вчитель:

- Вчиться протягом життя
- Відкритий до нових технологій
- Пробує нове, не боїться помилок
- Оцінює свої професійні компетентності
- Планує самостійно свій професійний розвиток

Для чого нам потрібен стандарт?

для розробки відповідних освітніх програм бакалавра і магістра

акредитації освітніх програм підготовки вчителів

самооцінки вчителя

сертифікації (атестації) вчителя

планування підвищення кваліфікації

Профстандарт дозволяє вчителям визначати чіткі орієнтири власного професійного розвитку, а також запобігає ризикам необ'єктивного оцінювання професійних компетентностей вчителів під час їхньої атестації та сертифікації

“Професійний стандарт має стати дороговказом для вчителя в його індивідуальній траєкторії розвитку в напрямі професійного зростання й вдосконалення.

Наталя Авшенюк

